

... 1. חתיכה הואיל וראויה להתכבד לפני האורחים אינה בטילה

(2. מונים אותה - לפעמים → שייך רק למ"ד כל שראוי לימנות שנינו – לא למ"ד את שראוי לימנות שנינו)

סקירה כללית

מורכב מאד!

מבנה:

1. כמה נושאי רקע
2. תצוגה טבלאית מפורטת
3. תמצית מילולית

תקציר כללי ברמה גבוהה:

רבה בר בר חנה ורב חולקים לגבי שני דינים (האם מין במינו לא בטל והאם "חתיכה נעשית נבילה") מחלוקות אלו באות לביטוי בהקשר של חתיכת נבילה שמתבשלת עם חתיכה כשרה ואח"כ הוספו לסיר עוד חתיכות כשרות ורוטב. פרטים בטבלה למטה.

רקע - הגדרות מונחים

"חתיכה נעשית נבילה":

אם החתיכה המותרת (פחות מפי 60 כנגד חתיכת הנבילה [ראה הערה למטה]) נתבשל יחד עם חתיכת הנבילה, אז (מלבד העובדה שאסור לאכול את החתיכה שהיתה מותרת – כי בלוע בה איסור) החתיכה שהיתה מותרת נחשבת כאילו כולה אסורה (לא רק הכמות שבלעה מחתיכת הנבילה) **השלכה:** אם החתיכה הזאת מתערבת עם היתר, צריכה פי 60 כנגד כולה – לא רק כנגד כמות האיסור שבלעה

הערה

כתבנו למעלה ש"חתיכה נעשית נבילה" שייך רק כשהחתיכה המותרת אינה פי 60 כנגד חתיכת הנבילה – זה שייך גם כשהם מאותו מין ("מין במינו") ולפי השיטה מין במינו לא בטל – כי אמנם לא בטל – אך לא "נעשית נבילה" (כשהיא פי 60 כנגד הנבילה)

רקע - סיכום השיטות

ר	רבה בר בר חנה	שיטות:
		דינים (כללים)
לא בטל (כר"י)	בטל (כרבנן)	מין במינו לא בטל (כשיטת רבי יהודה)?
✓	X	חתיכה נעשית נבילה?

רקע - כלל

(ר'א אומר שרבי יהודה סובר:) "מין ומינו ודבר אחר – סלק את מינו כמי שאינו ושאין מינו רבה עליו ומבטלו" – פירוש:

מקרה

מין (איסור)
ומינו (היתר)
ואינו מינו (היתר)

דין

מתעלמים ממינו (היתר) – ככה שאינו נחשב מין ומינו (שאינו בטל לפי ר"י), ואינו מינו (היתר) יכול לבטל את האיסור – וככה כולם מותרים

הערה: בגמרא בסוגיא זו המונח "נותן טעם" כוונתו "פחות מפי 60 כנגד האיסור" (לא שמרגישים את טעם כי במין במינו הרי לשתיים יש אותו טעם).

בטבלה זו נשתמש במונח "פחות מפי 60 כנגד האיסור" במקום המונח "נותן טעם"

ד"ן-שיטות:		מקרים				
ר	רבה בר בר חנה	של	יש בסיר? ...	את מה	מינה?	הכמות היחסית
1. מין במינו אינו בטל 2. חתיכה נעשית נבילה	1. מין במינו בטל 2. חתיכה אינה נעשית נבילה	1 שלב יש רק את אלו בתוך הסיר:	חתיכת בשר נבילה	מין	פי 1	אסורה מצד עצמה
"חתיכה נעשית נבילה"	אסורה רק כפי הכמות שקלטה מחתיכת הנבילה (וכמות זו עכשיו חסרה מחתיכת הנבילה, לכן, כדי לבטל, צריכים פי 60 רק כנגד הכמות המקורי של חתיכת הנבילה)	חתיכת בשר מוותרת הראשונה	מינה	(פחות מפי 60 כנגד חתיכת הנבילה, כגון) פי 1		
ז"א כאילו כולו אסור וכדי לבטל – באינו מין (כגון הרוטב) - צריכים פי 60 כנגדו בנוסף לכנגד חתיכת הנבילה כיון שאינו פי 60 כנגד חתיכת נבילה (הערה: אין אומרים "חתיכה נעשית נבילה" בפי 60 אפילו במין במינו)						

ר	א	נשאה	פי 1	מין	חתיכת הבשר הנבילה	לפי אביי לא נשאה: לפי רבא (ולפי רב"ח) נשאה:	שלב 2
נשאה	סולקה	נשאה	פי 1	מין	חתיכת הבשר הנבילה	לפי אביי לא נשאה: לפי רבא (ולפי רב"ח) נשאה:	שלב 2
ויכולה לאסור את שאר החתיכות מטעם מין במינו	ולכן אינה יכולה לאסור את שאר החתיכות מטעם מין במינו כיון שאינה	נשאה	פי 1	מין	חתיכת הבשר הנבילה	לפי אביי לא נשאה: לפי רבא (ולפי רב"ח) נשאה:	שלב 2
כיון ש"נעשית נבילה", אין שייך כאן הכלל "מין ומינו (של היתר) ודבר אחר – סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו (הרוטב – שלפי רבא הוא פי 60) רבה עליו ומבטלו"	חתיכת "המותר" ש"נעשית נבילה" אוסרת את שאר החתיכות למרות שהם פי 60 כנגדה – מאחר והם מין במינו 1 (וצריכים אותה כדי לאסור - כי חתיכת הנבילה סולקה) (הערה: אם היה ברוטב בלבד פי 60 כנגדו, אז היה מותר – כ הרוטב אינו מינה)	הכל מותר, אם: אם כל אלו (כולל בשר המותר הראשונה וכולל חתיכות בשר הנוספות - שכולן מינה – כי סובר מין במינו בטל) מסתכמים לפי 60 כנגד חתיכת הנבילה בלבד (לא גם כנגד חתיכת ההיתר	פי 1	מין	חתיכת הבשר הנבילה	לפי אביי לא נשאה: לפי רבא (ולפי רב"ח) נשאה:	שלב 2
הערה: הטעם שאין אומרים שגם אלו נעשות נבילה (ושנצטרך פי 60 גם כנגדן) הוא כי כנ"ל (בהערה מתחת להגדרת מונחים) חתיכה נעשית נבילה היא רק בפחות מפי 60 אפילו במין במינו		כי סובר אין חתיכה נעשית נבילה ואפילו לא כנגד מה שקלטה מהאיסור שהרי זה עכשיו חסר מחתיכת הנבילה)	לפי רב (בין לאביי ובין לרבא): פי 60 - לפי רב"ח: יכול להיות פחות מפי 60 רק שבצירוף הרוטב מסתכם לפי 60	מינה	חתיכות בשר מוותרות נוספות	הוספו אלו:	שלב 2
צריכים שהרוטב (שאינו מינה) יהיה פי 60 כנגד 2 חתיכות: 1. חתיכת הנבילה 2. חתיכת "מותר" שנעשית נבילה			לפי רבא פי 60 ורק כנגד פי 1 לא כנגד פי 2 לפי אביי פחות מפי 60	אינו מינה	רוטב היתר		שלב 2

¹ **קושיא:** למה צריכים "חתיכה נעשית נבילה" כדי לאסור "במשהו" את מינה שהיא פי 60 כנגדה – הרי אפילו רק הטעם הבלוע היא משהו ויאסור במשהו **תירוץ:** לאסור במשהו הוא דוקא בחתיכה אסורה – לא בבליעה בלבד

שאלה

כיצד/באיזה תנאים – מתבטלת

תשובה - מחלקת

רבה בר בר חנה:

אם יש סה"כ פי 60

(ברוטב, ובחתיכה המותרת הראשונה, ובחתיכות המותרות הנוספות)

כנגד חתיכת הנבילה

(למרות שחתיכות המותרות הן מינה של חתיכת האיסור – כי סובר מין במינו **בטל**ולמרות שחתיכת היתר הראשונה בלעה מחתיכת נבילה – כי סובר **לא** אמרין חתיכה נעשית נבילה)

בטלה חתיכת האיסור

רב:

כיון שהחתיכה המותרת הראשונה אינה פי 60 כנגד חתיכת הנבילה

נעשית (אותה החתיכה המותרת הראשונה) כולה כחתיכת איסור ואוסר שאר חתיכות היתר – שהן מינו

קושיא

קושיא על רב:

למה צריכים חתיכה נעשית נבילה – דהיינו כשהחתיכה המותרת הראשונה אינה פי 60 כנגד חתיכת הנבילה

- הלא לפי ר"י מין במינו אוסר אפילו כשהחתיכה המותרת הוא פי 60 כנגד הנבילה

ולכן צריך להיות אסור מטעם חתיכת נבילה (למרות שיש פי 60) – בלי להוסיף את חתיכת ההיתר הראשונה להשיג פחות מפי 60

תירוץ – 1 (אביי)

מדובר דוקא כשבתחילה היו בקדירה רק שתי החתיכות (איסור והיתר [ורוטב]) ואח"כ **סולקה הנבילה** (והרוטב) ואח"כ הוספו שאר חתיכות היתר (ורוטב)

– לכן חתיכת הנבילה איננה לאסור

- וצריכים שהחתיכה השניה "נעשית נבילה" (דהיינו שאיננה פי 60 כנגד הנבילה) כדי לאסור את החתיכות המותרות הנוספות שהם פי 60 כנגדה – מטעם מין במינו לא בטל (ששייך רק בנבילה עצמה או בחתיכה הנעשית נבילה – לא רק בבליעות)

תירוץ – 2 (רבא)

(לא צריכים לומר כאביי שסולק..., אלא)

כיון שיש כלל

(מובא ברקע-3) שמין (איסור) ומינו (היתר) ו"דבר אחר"/אינו מינו (היתר)

סלק את מינו (היתר) – ככה שאינו נחשב מין ומינו (שאינו בטל לפי ר"י), והאינו מינו (היתר) יכול לבטל את האיסור

לכן אומר שהחתיכה שבצידה נעשית איסור – אינה מתוך ההיתר שכאילו איננו – ולכן צריכים פי 60 **ברוטב** כנגד 2 החתיכות

סוגיא - דף ק-קא. - נושא: הטעם שר"י מחייב על גיד הנשה של בהמה טמאה

סקירה כללית

משנתנו

ר"י סובר שגיד הנשה אסורה גם בבהמה טמאה

טעם - למסקנא

למרות ש:

- ר"י סובר יש בגיד בנותן טעם – ולכן שייך איסור של **בשר** טמא
- ר"י סובר אין איסור חל על איסור – ולכן לכאורה איסור **גיד** צריך לא לחול
- גידים נוצרות בשלב מאוחר יותר מיצירת בשר הטמא – ולכן אין לומר שחלים (איסור טמא ואיסור גיד) בבת אחת

כיון שאיסור גיד הוא **חמור** – ששייך גם "**בבני נח**" (לפני מתן תורה) לכן כאן איסור **חל** על איסור

רקע-1 – ברייתא

מוכח מכאן שר"י סובר **אין איסור חל על איסור** :

רקע

האוכל נבלת עוף – בעודו בבית בליעתו – מטמא בגדים

- זהו בעוף ממין טהור (כשר)

- האם גם בעוף ממין טמא? ראה בהמשך...

מקרה

אכל נבלת עוף טמא

דין (ר"י)

אינו מטמא בגדים כשהאוכל נמצא בבית הבליעה

טעם

"נבילה וטרפה לא יאכל לטמאה בה" – מי שאיסורו משום בל תאכל נבילה – יצא זה שאיסורו משום טמאה ולא משום נבילה

- **רואים מכך שר"י סובר אין איסור חל על איסור** (אחרת היה חייב גם משום נבילה)

רקע-2 - ברייתא

מוכח מכאן שר"י סובר **יש בגידים בנותן טעם** (לכן נחשבת אכילה) :

מקרה

אכל גיד הנשה של בהמה טמאה

דין – מחלקת

שיטות:	ר"י	ר"ש
כמה חייב	2 (איסור טמאה ואיסור גיד הנשה)	0
טעם לגבי איסור טמאה	יש בגידים בנותן טעם (לכן נחשבת אכילה)	אין בגיד בנותן טעם (לכן אינו אכילה)
טעם לגבי איסור גיד הנשה	***נושא סוגייתנו - ראה הלאה***	דרשה: "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" - מי שגידו אסור ובשרו מותר

מוכח מכאן שגידים נוצרות בשלב מאוחר יותר מיצירת בשר :

משנה

על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת

קושיא

"מת" (שלם) נראה מיותר מאחר וחייב אפילו על כזית (חלק מן המת)

תירוץ

רבי יוחנן: "מת" הכוונה לנפל בשלב התפתחותו שיש לו כבר בשר אבל עוד אין לו גידים

- רואים מכך שגידים נוצרות בשלב מאוחר יותר מיצירת בשר

משנתנו

(גיד הנשה) נוהג...ר"י אומר אף בטמאה...והלא מבני נח נאסר גיד הנשה ועדיין בהמה טמאה מותרת

ביאור משנתנו – הו"א

הוא אמינא - 1

ר"י סובר איסור חל על איסור

פירכא

מוכח מרקע-1 לעיל שר"י סובר אין איסור חל על איסור

הוא אמינא - 2

ר"י סובר איסור אין בגידים בנותן טעם – ולכן איסור טמא לא חל

פירכא

מוכח מרקע-2 לעיל שר"י סובר יש בגידים בנותן טעם

הוא אמינא - 3

ר"י סובר גיד הנשה נוהג בשליל (הערה: רק של בהמה טמאה – שהרי בבהמה טהורה הרי "כל בבהמה תאכלו")

והרי אז לכאורה איסור גיד חל בבת אחת עם איסור בהמה טמאה

פירכא

מוכח מרקע-3 לעיל שגידים נוצרות בשלב מאוחר יותר מיצירת בשר

ביאור משנתנו – מסקנא

(אמנם בדרך כלל, סובר אין איסור חל על איסור אך) גיד חל על גבי טמאה כי גיד איסור מוסיף – שחל גם על בני נח (לפני מתן תורה)

דיוק

דיוק ממשנתנו:

"והלא מבני נח נאסר גיד הנשה ועדיין בהמה טמאה מותר